

נייר עמדה בנושא

הצעת חוק הנוער (טיפול והשגחה; תיקון - מסגרות חוץ ביתיות לילדים נזקקים), התשס"ט-2009

ארגון רבני צהר מבקש להביע את תמיכתו, מנקודת מבט יהודית, בהצעת חוק הנוער (טיפול והשגחה; תיקון) – מסגרות חוץ ביתיות לילדים נזקקים), התשס"ט-2009, אשר עניינה מימוש מידי של קביעות בית המשפט על השמה חוץ ביתית של ילדים נזקקים ללא מגבלה של מכסות שונות.

תמיכתנו מבוססת על הנקודות הבאות:

- 1. חובה לסייע באופן מיידי למצויים בסכנה:** ההלכה היהודית מחייבת להציל כל אדם המצוי בסיכון: "לא תעמד על דם רעך, אני ה'".¹ ובלשון הרמב"ם: "שהזהירנו מהתרשל בהצלת נפש אחד מישראל כשנראהו בסכנת המוות או ההפסד ויהיה לנו יכולת להצילו".² בתוך כך כלולה החובה לסייע לצעירים המצויים בסיכון על ידי העמדתם על קרקע בטוחה. בכלל זה קיימת גם החובה להעניק את הסיוע באופן יעיל ומהיר, ובוודאי שלא להערים קשיים בירוקרטיים, "והזריז הרי זה משובח".³
- 2. החובה הציבורית לדאוג לנוער בסיכון:** ההלכה היהודית קובעת שכאשר יתום זקוק לעזרה, יש להקדימו לכל אדם אחר,⁴ כמאמר הנביא ישעיהו (א, יז): "שִׁפְטוּ יְתוֹם רִיבוֹ אֶלְמָנָה". ילד שהוריו מסכנים אותו נחשב מבחינות רבות ל"יתום", ועל כן יש לתת עדיפות לענייניו, ובוודאי שאין להערים עליו קשיים בירוקרטיים. מחובתו של הציבור לקחת אחריות על ילדים ונוער שנמצאים בסיכון ולדאוג לכל צרכיהם, כמאמר חז"ל: "בית דין אביהם של יתומים".⁵
- 3. חשיבות מתן סיוע בעוד מועד בטרם יתמוטט כליל:** מעבר לערך המוסרי שיש בסיוע לבני נוער בסיכון, ישנו גם היגיון כלכלי בהשקעה בתכניות תומכות המונעות הידרדרות, שכן בכך נחסכים משאבים ציבוריים רבים המושקעים בשיקום מי שכבר נכנס למעגל הפשע וההתמכרויות. בעניין זה אמרו חכמים: "אל תניחהו שירד ויפול ויהיה קשה להקימו, אלא חזקהו משעת מוטת היד. למה זה דומה? למשאווי שעל החמור: עודהו על החמור – אחד תופס בו ומעמידו, נפל לארץ – חמשה אין מעמידין אותו".⁶
- 4. חשיבות הסיוע בשלבי החיים המוקדמים:** מתן סיוע לצעירים הוא קריטי במיוחד בתחילת תקופת התבגרותם, כיוון שבתקופה זו מתעצבת תשתית היסוד למשך כל ימי חייהם הבוגרים. על השקעה בחינוך דווקא בתקופה המוקדמת של החיים אמרו חכמים במשנה: "הלומד ילד למה הוא דומה? לדיו כתובה על נייר חדש; והלומד זקן למה הוא דומה? לדיו כתובה על נייר מחוק".⁷

¹ ויקרא יט, טז.

² ספר המצוות, לא תעשה רצו.

³ תלמוד בבלי, יומא פד ע"ב; שם מבואר שאין להתמהמה עקב שיקולים הלכתיים, וקל וחומר שיש להמעיט בעומס בירוקרטי במצבים אלה.

⁴ שולחן ערוך חושן משפט טו, ב.

⁵ תלמוד בבלי, גיטין לו ע"א.

⁶ רש"י על ויקרא כה, לה.

⁷ אבות ד, כ.